

Titel: II

Citation: "II", i *Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind II. Spalte 1477-3968*.
Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-g02-shoot-chptrd1e201934/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind II. Spalte 1477-3968

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

1849.

Beretning

N°. 363.

Forhandlingerne paa Rigsdagen.

Sundheds og fjerde (1080) Raad.

(Den stiftede Udvalgte af Grundloven. Vedt. Tilførselsregulering.)

Godt det Deit Led angaar, havde jeg troet, at det kunde være hensigtsmæssigt, at den udeleste Sætning „som ifølge de hidtil gjældende Regler have været i Brug“, blev afløst ved en ny Led, der tydelig indeholder hvilke Bevillinger eller Dispensationer den kunde gælte; men da jeg indser, at det kan med mange Vanskeligheder, og jeg ikke vil foranstaltne nogen ubørlig Discussion herom, saa vil jeg foreslå dette Led, hvis elendige Ingen vil opsigte det, det man maader i den tilkommende Tid vil være bedre istand til at behandle, hvorvidt en saadan Regel er nødvendig eller ikke. Da man da har hørt et eller flere Raad Erklæring, om hvilke Vanskeligheder, der kan være med at anvende den Regel, som er foreslået i den 1ste Deel af Paragraphen, saa vil enten Regjeringen kunne foreslaae eller der vil kunne komme Forslag fra en Riksdag, angaaende en nærmere Regulering af de Tilfælde, hvori Undtagelser fra de almindelige Love kunne gives.

Ordføreren: Jeg skal tillade mig paa dette Raad at undersøge den første Deel af dette Forslag, hvorved der siges: at „Kongen meddeleer deels umiddelbart, deels igjennem de Regjeringsmyndigheder, som det er overladt, de Bevillinger og Undtagelser fra de nu gjældende Love, som ifølge hidtil gjældende Regler have været i Brug.“ Jeg skal tillade mig at gøre opmærksom paa, at denne Bestemmelse paa ingen Maade gjøres overflødig derved, at der kan udstedes provisoriske eller foreløbige Love. Det er nemlig en overordentlig stor Forskjel mellem de Tilfælde, hvor provisoriske Love kunne udstedes, og de Tilfælde, som her foresligger. For nærværende Retstilstand er en **saadan**, at det er nødvendigt, naar Rettens Gjæld ikke i **saanne** Tilfælde skal neges, at de Dispensationer og Undtagelser fra nu gjældende Love, som ifølge hidtil gjældende Regler have været i Brug, fremdeles kunde gives. Naar de engang ere givne saaledes, da kunne de sagt, da de nu efter den ældre Retstilstand kunne sagt, trænge de ikke til nogen Sanction; de kunne angribes paa Rigsdagen, dersom de findes utilstrækkelige; men de skulle siges angribne, de skulle siges af dem, som vilde angribe dem, indbragte for Rigsdagen, men de trænge ikke til nogen Statshjælp. Anderledes forholder det sig derved med de Tilfælde, hvor provisoriske Love skulle gives; i saadanne Tilfælde skulle de siges forsvarede. Man behøver ikke at indbringe dem for at angribe dem, men Regjeringen skal sig dem forsvarede. Det er altsaa den første Deel af denne Paragraph, som foreslaaer mig at være aldeles nødvendig, dersom det ikke skal blive et meget stort Gul i den nærværende Retstilstand, og som kun kan afhjælpes ved **Udvalgte**, naar ikke Rettens berett paa tilberedt Raad hjemler ved Grundloven. Lad mig tillade et Par Ord atter med Henpaa til det Spørgsmaal om **Udvalgte**. Jeg vil da tillade mig den almindelige Bemærkning, at man kan være overordentlig **billig** ved Behovet af et enkelt Tilfælde og dog vilde opstille en almindelig Sætning som Udgangsgrund, der efter min **Andet** maaske betegnes som utilstrækkelig. Jeg tror, at man vil maaske erindre ved saadanne Spørgsmaal, at det ikke kommer an paa, hvorledes denne eller hin enkelte Raad, hvorledes kunne eller hin enkelte Regjering vil kende en Regt, der ikke er tilberedt begrebet, en Regt, der let bliver i **Overgangen** ubegrebet, fordi man ikke hjemler den fornøden **Begrundning**; men man skal ikke spørge om denne eller hin, men

man skal spørge om Forholdet i **Lidens** Led, og derfor skal man opstille sine Regler uden at se til **Lois** eller **Bestir** og uden at brude sig om, at det behager denne eller hin. Det er altsaa dette Synspunkt, hvorefter jeg agter ved dette Tilfælde at gaae ud, og det er dette Synspunkt, som jeg her anbefaler til Forjantlingens færdiges **Overveelse**.

Da Ingen flere begjærede Ordet, stred man til Afstemning, hvorved det under Nr. 138 stillede Forslag, — saaledes som dette, deels efter Forjantlingens Bestemmelse, deels efter at Forslagsstilleren havde fretsat den **Deit**, ikke derefter af noget andet Medlem opstaae, **Rechts**, var bleven indskrænket, nemlig til **Deitene** —:

Kongen meddeleer, deels umiddelbart, deels igjennem de Regjeringsmyndigheder, som det er overladt, de Bevillinger og Undtagelser fra de nu gjældende Love, som ifølge hidtil gjældende Regler have været i Brug.

Man gik derefter over til det af **Ordf.** stillede og paa den ovenstaaende Afstemningsliste under Nr. 139 anførte Forslag.

Ordf. Den Bestemmelse, som er foreslået under Nr. 139, kunde maader i sig selv synes at være mindre nødvendig, da den kunde synes at følge af sig selv. Imidlertid finder jeg, at der i andre Grundlove utvilsomt er givet Bestemmelse om, at Kongen er bemyndiget til at give saadanne **Bestemmelser**, som f. Ex. i den belgiske. Det kunde vel ogsaa være Spørgsmaal, om der ikke i enkelte Tilfælde kunde med **Tvivel** om **Selvigheden** af en saadan Bestemmelse, der blot siges til at sætte saadanne **Foranstaltninger** igjennem og til at anvende saadanne **Udvalgte**, som kunde være nødvendige til at forfatte Lovene behørig **Udførelse**, hvorefter den kunde med nogen **Indsigelse**. Jeg skal derfor henbille til Forjantlingen, om den vil antage en saadan Paragraph.

Ordføreren: Det har forekommet **Udvalgte**, at en saadan Bestemmelse ikke er nødvendig, da det i § 28 er sagt, at Kongen drager **Omfore** for Lovens **Udførelse**.

Da Ingen flere begjærede Ordet, stred man til Afstemning hvorved:

2) Nr. 139. Kongen kan udstede saadanne **Bestemmelser**, der findes fornødne til at forfatte Lovene behørig **Udførelse**, i hvilke dog navnligvis intet maaske indholdes, som strider imod nogen gjældende Lov.

forfattedes med 100 mod 10 Stemmer.

Derefter gik man over til det under Nr. 140 af **Scavenius** i Genjente til Grundlovsudvalget 3 første Afnit, stillede Forslag hvorom Afstemningslisten indeholder følgende:

140) Forslag af **Scavenius**, i Genjente til Grundlovsudvalget 3 første Afnit:

At **Udvalgte** de i disse Afnit indeholdte Paragrapher, vedtages følgende Bestemmelser.

I.
Kongen vil paa det **høved**, og i den mest **billende** Form, for sig og **Udvalgte** paa **Thronen**, fretsle sig den af ham ifølge **Kongeloven** § 3 tilkommende **Ret** til efter egen god **Billie** og **Behov** at give Love og **Bestemmelser**, — at forandre og **ophæve** dem, — og det saaledes, at denne **Ret** herefter **ifølge** skal tilkomme ham i **Forening** med **Rigsdagen**, og med **Samsyn** af denne.

H.
Kongen vil paa lige **Maade** fretskrive sig den **Ret**, som **saanne**

Paragraf af Kongeloven tillægger ham til „at undtagelse have og hvem han lyfter ud af Lovens almindelige Befaling,“ forsaavidt de Love angaar, som i Fremtiden af ham i Forening med Rigsdagen udgives.

III.
Kongen opgiver paa samme Maade den ham efter Kongelovens § 5 tilkommende Ret til: „Løb og anden Contribution at paalægge,“ saaledes at denne Ret ikke kan udoves uden med Samtykke af Rigsdagen. Denne Ret beholderen have Ret til, med Kongen, at bestemme Anvendelsen af de udtagne Statter, saavel som at kontrollere deres Anvendelse.

IV.
Kongelovens § 8 forandres herhen, at Kongens Værdighed har først indtræder med det fuldendte 18de Aar.

V.
Kongelovens §§ 9, 10 og 11 forandres saaledes, at Formynderskabet for den unydelige Konge skal henhøre alle adskilligt fra Regentens. Regenten udværes af Kongen i Forening med Rigsdagen. Et Thronfølgeren umyndig, og ingen Regent udværes inden den færdige Konges Død, udværes Regenten af Rigsdagen alene, som til den Ende skal sammentræde inden 14 Dage efter Kongens Død. 3 Medlemmer fores Regeringen af Statsrådet.

VI.
Kongelovens § 17 erklæres ophævet. Kongen ber ved sin Regerings Tiltrædelse aflægge Eed paa at ville holde over Landets Love og Rettigheder. Denne Eed aflægges han for Rigsdagen. Et denne ikke samlet ved Thronfølgeren, aflægges han Eed skriftlig, og gientager den mundtlig for den første forsamlede Rigsdag. Eed aflægges i den hidtil almindelige Form.

VII.
Ingen kongelig Befaling skal kunne frligge Regentenshæft for det Ansvar og den deraf følgende Straf, som han ved sine lovstridige Handlinger maatte bøde paa.

VIII.
Kongens Civilstand bestemmes for hans Regerings Tid ved en Lov, som bliver at vedtage af den første Rigsdag, som kommer sammen efter Thronfølgeren.

Forlaget blev paa den i Reglementet fastsatte Maade underrettet.

Seventius: Det er i Sandhed ikke noget behageligt Høret at skulle høre og tale for en vilkårlig Pær, som jeg vel maa forudsætte at finde hos de fleste her i Salen, hvad mit Forslag angaar. Jeg tør imidlertid forudsætte, at man ikke vil tilskrive det nogen Besæmselighed fra min Side, at jeg har tilladt mig at stille dette Forslag; jeg har i al den Tid, jeg har deltaget i offentlige politiske Forhandlinger været særdeles uindvielt til at stille noget særskilt Forslag, og det vil være let for enhver, som maatte interessere sig derfor at erfare, at jeg særdeles heldigt har indladt mig derpaa. Der gives imidlertid Tilfælde, hvor man maa overføre hvad der allerede er afholdt fra at komme frem med foresatte Forslag, naar man nemlig, som jeg nu, tror det aldeles overvelemt at være Pligt at udvise sin Mening uden Henyn til, om den maatte vinde Bifald eller ikke. Redig vilde jeg idag sige Neget, som kunde have været Betsler, men jeg beder at bemærke, at naar man taler af fuld Overbevisning, kan det meget let hændes sig, og vil udeninden næsten med Nødvendighed ske, at man bruger Uret, der for anderledes Tanker maatte synes stærke og stærke. Jeg vil nu først tillade mig at omtale, hvorfor jeg har ment, at det vilde være ønskeligt og efter min Anskuelse nødvendigt, at det i Grundloven paa det bestemte udtales, hvilke Artikler og hvilke Paragrafer af den hidtil i Landet gjældende Grundlov henhører alle Stulde gjælde. Der er vel Mange, som helst ville, at den hele Kongelov aldeles ignoreres; de tror maaske, at naar man betragter den som det ikke er tilfældet, bliver den paa den nærmeste Maade hedit til Jord. En saadan Anskuelse synes at have foretaget Concipiensens af det foreliggende Grundlovsudkast, idemintne kan jeg ikke paa anden Maade forklare mig, hvorfor det ikke er taget det mindste Hensyn til det Beslaende her i Landet. Saa-

meget mere behyrdelig siger den enkelte Undtagelse sig ud; som findes i Uafsteds § 4, hvor man har været ude til, da man Intet vidste at sige i Hædet, at betragte Kongeloven som gjældende. Rigstons nu, at ihedest saaledes ligesom i Fortidigaende at anfere Kongeloven som gjældende, havde man gjort langt bedre i det Hele at behandle den som anden beslaende, og med det Samme bestemt udvise, hvad af dens Indhold henhører alle Stulde være gjældende. Det synes ogsaa, at den arde Gentler et senere kommen til denne Anskuelse, da den i dens Tillægsparagraf, som er indført i det først foretagne Stykke af Comitebetænkningen, har anfæret, at en saadan Undtagelse af, at Kongeloven ikke længere Stulde være gyldig har i Landet, kunde have Eerd. Maaske mener man, at herved er gjort Alt, hvad der i denne Henseende behøves, at gjøres; jeg tror, at man feiler deri. Der er en stor Forskel paa, saaledes at erklære Kongeloven ikke gjældende i det Hele med Undtagelse af en enkelt Paragraf og udtrykkelig at sige, at den og den Paragraf henhører alle Stulde være gjældende; der er en stor Forskel, siger jeg, derpaa, i Henseende til Landets Hørdhed i det Hele. Mange ville maaske ikke sige om, hvad jeg nu vil sige; men jeg tror, at det her udtales: der gives mangtige Mænd i Europa, hvis Interests er særdeles nøle forbunden med den danske Kongelov, og jeg tror, at det sigger saa ganske i den menneskelige Natur, at disse Mænd vel ville finde sig i, at enkelte bestemte Paragrafer forandres i vor hidtilværende Grundlov, men at det set kunde hændes, at de ville betragte en saadan Underretning af den hidtilværende Grundlov, — om jeg maa bruge et tydt Udsprog, in Gausch und Wogel —, som non avens (for at benytte mig af et diplomatiskt Udsprog). Efter disse Bemærkninger, hvorefter jeg har ment, at man gjorde vel i, bestemt at udvise hvad der af det hidtil Beslaende ikke længere skal behaare, skal jeg tillade mig at omtale, hvad der egentlig har givet mig Anledning til at stille dette Forslag; det er, som jeg allerede under den foreliggende Behandling tillod mig at bemærke og først at udtale paa, at jeg ikke kan andet end antage, at Kongens Stilling i Hædet det foreliggende Grundlovsudkast er uholdbar. Jeg kan ikke tro, at det er godt, at han bliver stillet isoleret udenfor den hele øvrige Stat som jeg næsten sig; at han saaledes gjøres til en blot Repræsentant i Hædet for til en Regent. Man har anfæret, at Saaant Stulde være Tilfældet i andre Stater, i. Ex. i England; men jeg tror, man derved overfører de mangfoldige meget stærke, Hændt ikke jult for Dagen liggende Baand, som gjør, at Kongen i England har en overordentlig Indflydelse i alle offentlige Forhold, som i Hædet Grundlovsudkastet Kongen i Danmark ikke vil faae. Der er desuden den betydelige Forskel mellem mit Forslag og Grundlovsudkastet, at efter Grundlovsudkastet fauer Kongen ingen anden Rettighed end den, som udtrykkelig er ham tillagt ved Grundloven; i Hædet mit Forslag beholder han al den Ret, han hidtil har haft, undtagen forsaavidt han udtrykkelig frastrimer sig den. Jeg mener, at det ligger en meget betydelig Forskel, og dermed falde for første Delen de Indvendinger, jeg har hørt, saavel her i Salen, som udenfor samme, med hvad jeg har tilladt mig at foreslaare, at det dog i Realiteten bliver det Samme som Grundlovsudkastet. Naar det maatte behøve mine Herrer at se den til den Mangde Bekhemmelser, som man har fundet det nødvendigt endog i den sidste Time at fremkomme med, for at gjøre Grundlovsudkastet fuldstændigt, vilde de, haaber jeg, kunne til den Overbevisning, at der er mange Tilfælde, som ikke kunne forbydes og med Hensyn til hvilke man, naar de indtræder, vil spørge, hvem har Magten? Det er derfor i mine Tanker langt bedre, at Kongen beholder den Værdighed, han hidtil har haft, forsaavidt han ikke udtrykkelig frastrimer sig den, end at man lader, som om der ingen Rangs er i Landet, som om ingen Forsætning hidtil har behaaret, og nu vil bestemme, at der skal være en Konge med den og den Rettighed, og hvad der ikke saaledes er ham udtrykkelig tillagt, det sættes ham. Et andet Hensyn, som jeg ogsaa herhen har tilladt mig at hentyde paa, det er, at Kongens Stilling til hans Ministre bliver langt større og langt bedre end efter Grundlovsudkastet. Han bliver nemlig efter mit Forslag en virkelig Regent, og hans Ministre blive, hvad de efter min Anskuelse bør være, hans Lemmer; efter Grundlovsudkastet kan jeg ikke sige have Hædet, end at det bliver Ministrene, som ere